

Kursen fremad

Claus Kjeld Jensen

I løbet af foråret 2008 blev de mange idéer og planer for forandring af museet samlet i en udviklingsplan. Den fik titlen "Fra 14 små til ét stort museum – en udviklingsplan for Museet for Varde By og Omegn", og blev til med stor hjælp af chefkonsulent Jørgen Nielbæk, Varde Kommune. Planen giver, som der står i forordet:

"et overblik over de nødvendige projekter, som skal give et fremtids-sikret museum med stærke, bæredygtige enheder. Disse enheder skal være rammen for en spændende og visionær formidling af egnens historie for borgere og turister. Målet er at vore besøgende skal have oplevelser, de ikke kan få bedre på noget andet dansk museum. Vi vil gerne være kendt i hele landet som museet, der laver overraskende, udfordrende og øjenåbnende udstillinger, der giver vores publikum taloplevelser."

Rammerne

I planen gives først et overblik over vores rammer: Kommunens politik på museumsområdet, museets overordnede mål og visioner og museets orga-

nisering og økonomi. Varde Kommune har formuleret en politik for museumsområdet, der lyder således:

Målene med museumsområdet er:

- at sikre en fortsat indsamling, bevarelse og formidling af den kulturelle arv
- at der foregår en levende formidling af museernes samlinger baseret på aktiv deltagelse og sanseoplevelse
- at museernes udadvendte aktiviteter er målrettet alle alders- og befolkningsgrupper, herunder turister
- at der på sigt bliver oprettet en skoletjeneste
- at fastholde og udvikle den folkelige opbakning f.eks. gennem støtteforeninger
- at bevare og forske i kulturarven
- at formidle resultaterne og museets samlinger til såvel borgere som turister
- at udadvendte aktiviteter er målrettet alle aldersgrupper
- at museet er en aktiv medspiller i egnens kulturliv

Og vi har selv nyformuleret en vision for museet, der i samklang med kommunens politik lyder:

Vision:

Museet for Varde By og Omegn skal være kendt som en åben og engagerende kulturaktør i kommunen, som en turistattraktion på internationalt niveau og i det danske museumslandskab som en attraktiv og udviklende arbejdsplads.

Ligesom vi har valgt følgende værdigrundlag for vores arbejde:

Værdigrundlag:

Museet for Varde By og Omegn skal være en rummelig og uformel arbejdsplads, der skaber faglig stolthed og imødekommende medarbejdere. Museets formidling skal være modig og forundringsskabende.

Ét museum

– fordelt på fem museumscentre

Dernæst beskriver planen museets aktiviteter, som de ser ud lige nu og i den allernærmeste fremtid, efterfulgt af et afsnit med de visioner og mål vi har sat os for fremtidens museum i Varde

Kommune og endelig er der beskrevet handleplaner for de enkelte mål.

Hovedtanken er at samle de 14 udstillingssteder til 5 centre med hver sine kernehistorier. De fem centre skal tilsammen fortælle Vardeområdets historier, og vores besøgende skal have fornemmelsen af sammenhæng mellem de enkelte centre. Derfor er det vigtigt at se på hvor de enkelte historier fortælles bedst. Enslydende fortællinger skal fremover ikke vises flere steder. I nogle af centrene vil historierne kunne fortælles på et enkelt udstillingssted, på andre vil det være en fordel foruden hovedudstillingsstedet at bevare en eller to af de eksisterende, små besøgssteder.

De fem centre og deres kernehistorier kan være:

Ølgod:

Landbrug, andelsbevægelse, industrialisering.

Blåvand:

Strandinger, mennesket og naturen, Atlantvolden.

Nymindegab:

Nymindegabmalerne, turisme, fiskeri og jagt, levende erindring.

Oksbøl:

Rav, flygtninge.

Varde:

Arkæologi, artilleriet, Otto Frello.

I udviklingsplanen er for hvert museumscenter indgående beskrevet dets historie, medarbejdere, besøgstal, formidling, bygninger og lokaler, primær økonomi og endelig styrker og udviklingsmuligheder. Men centralt i planen er også ønsket om at binde de enkelte udstillingssteder sammen på tværs af geografien og med hjælp af en række temaer. På figur 1 er skematisk vist forbindelsen mellem de enkelte udstillingssteder og samtidig antydning af forbindelse til andre institutioner og seværdigheder i Kommunen.

Vardemuseerne

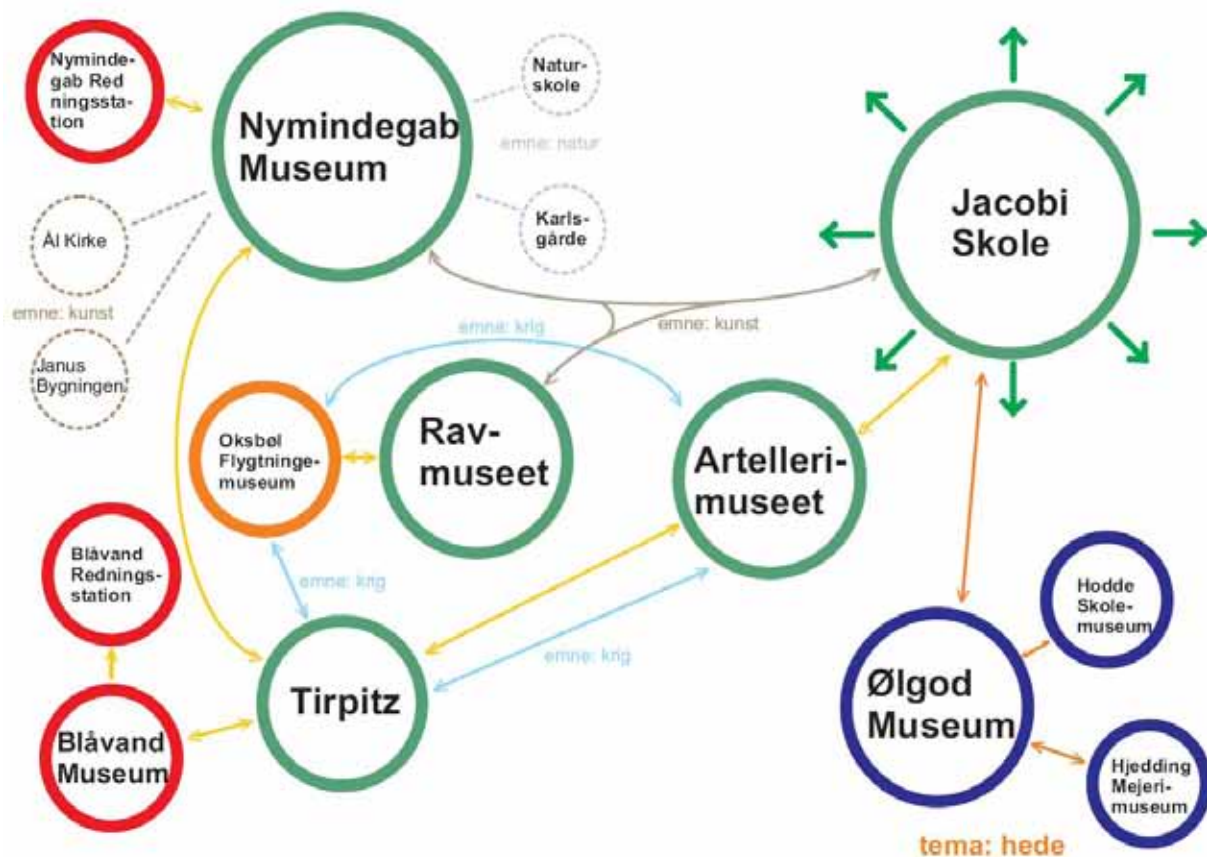
I afsnittet om visionerne for fremtidens museum kan man blandt andet læse at det ny Varde Museum på den gamle Sct. Jacobi Skole dels skal fungere som reklamesøjle og appetitvækker for de øvrige udstillingssteder i kommunen, dels rumme en stribe skiftende udstillinger med udgangspunkt i egnens arkæologi og historie. Det er tanken, at museets meget brede samlinger af både kunst og kulturhistoriske genstande skal sættes i scene på nye måder til overraskelse og forundring for egnens borgere og turister. Otto Frellos billeder, der på en gang er stoflige, forundringsskabende og leger med tidsbegrebet, er et oplagt udgangspunkt for iscenesættelse af historierne, og de blev da også omdrejningspunktet i første fase af udstillingerne på det ny museum, der beskrives nærmere nedenfor.

Det er både et stort ønske fra museet og Varde Kommune og et krav fra Kulturarvsstyrelsen, at der etableres en skoletjeneste på museet til betjening af kommunens børnehaver, folkeskoler og ungdomsuddannelser. Der har i løbet af vinteren været nedsat en lille tænketank med deltagelse af skolelærere og museumsfolk, der i fællesskab har set på mulighederne i at indrette skoletjeneste på Lundvej 4. Skoletjenesten skal placeres i den del, der ikke skal bruges til administration. Det er der kommet en hel stribe gode ideer ud af. Forslagene var blandt andet, at vi indretter en stribe rum til brug for formidling for skoleklasser. Og disse rum skal være en blanding af udstillinger/interiører, "klasserum" til egentlig undervisning og "værksteder", hvor man kan arbejde med maleri, keramik eller flinthugning.

Ølgod – temaet skridtet fra

landbosamfund til industrisamfund

Andelsbevægelse, folkeoplysning, demokrati og landbrugslandets forvandling til industrisamfund er temaer, der altid har været centrale i Ølgod Museums arbejde, og som i dag er højaktuelle. I fremtiden skal Hjedding Andelsmejeri, som er en perle i museumslandskabet, have en langt mere fremtrædende placering. Både i form af levendegørelse, inddragelse af de besøgende og perspektivering af Andelsbevægelsens rolle i dag og i fremtiden og ikke mindst fødevarepro-

Centralt på kortet ligger Jacobi Skole, der i princippet har pile til alle attraktionerne, da den gerne skulle komme til at fungere som turistbureau for alle enhederne.

- Grønne museer: De museer, som de besøgende er villige til at køre efter.
- Gule pile: Relationer mellem museumsenheder baseret på at de er geografisk tæt beliggende.
- Isblå pile: Emnefællesskab krig.
- Olivengrønne pile: Emnefællesskab kunst.

Desuden tegnede der sig 3 temaer der er de primære betydninger, man kan hæfte på egnen – nemlig

- 1) hedekultur, fælles historie og demokrati, 2) kyst og 3) krig og dens konsekvenser.

duktion før, nu og i fremtiden. Mens Ølgod Museum med sin stærke lokale forankring skal fungere som et bredere, samlende aktiv og Hodde Skole i højere grad skal levere anskuelserundervisning i folkeoplysningens rolle i hele samfundsudviklingen.

Nyminddegab – temaerne Nyminddegab-malerne, fiskeri og jagt

Et besøg på Nyminddegab Museum skal give en bred vifte af muligheder for aktiviteter, både på museet og i landskabet omkring det. Levendegørelsen i Tømmerens Hus og den nedgravede have skal videreudvikles, så både børnehaver, skoler, foreninger, plejehjem og demensgrupper og selvfølgelig almindelige besøgende fra børn til ældre skal opleve, lugte, føle, smage og se det liv som levedes her for et par generationer siden.

Den store og fine kunstsamling skal have en mere markant placering i det danske kunstlandskab, hvor forbindelserne til Skagen, Odsherred, Nordfyn og de andre kunstnerkolonier kan styrkes.

Oksbøl – temaerne rav og 2. Verdenskrigs flygtninge

Ravmuseet i Oksbøl skal fortsat være et af Verdens fineste ravmuseer, der tiltrækker et stort, internationalt publikum. Det er planen at arbejde med levendegørelse, med publikumsinddragelse og med mere spændende iscenesættelse af ravet og dets historie og an-

vendelse. Et besøg på Ravmuseet skal både give stor viden om ravet og stor lyst til at bevæge sig ud og finde det.

Et nyindrette flygtningemuseum skal primært fortælle historien om de 250.000 flygtninge, der i perioden 1945-49 kom til Danmark fra det krigshærgede Europa. Om flygtningeskæbner, om moralske og etiske dilemmaer ved at skulle tage sig af flygtninge fra en nation, man lige har opfattet som sin fjende.

Blåvand – temaerne mennesket og naturen, strandinger og Atlantvolden

Få andre steder i Danmark kan man fornemme landskabets forandring så stærkt som ved Blåvand. Og få andre steder er de forskellige samfundsinteresser i landskabet så tydeligt markerede som her:

Her har landbruget måttet vige for forsvar og fritidshuse. Her er konflikterne tydelige mellem naturbeskyttelse og brug af landskabet, mellem almene samfundsinteresser og personlige ønsker, samt mellem lokale og turister. Derfor skal en ny udstilling i Blåvand tage disse emner op og gennem en bred udstilling med inddragelse af kulturhistoriske genstande, kunst og naturhistorie fortælle landskabets historie for et bredt publikum.

Atlantvolden er et væsentlig og stadigt dragende element i dette landskab. Og med udgangspunkt i Tirpitz vil det være muligt at hjælpe de besøgende til at gå på opdagelse i større

dele af forsvarsværket. Det er ligeledes planen, at der skal være guidede ture til udvalgte bunkers.

Magasiner

Det er målet, at museet får samlingerne placeret ét sted i stedet for på 22 spredte magasinrum.

I et tidssvarende magasin passes der både på genstandene og de ansattes helbred. Vi arbejder således på at finde lokaler, hvor vi kan holde en konstant temperatur, holde dagslyset og fugten ude, og få optimale forhold til at håndtere tingene. Som et alternativ til et samlet magasin kan man forestille sig 3 magasiner, der så indeholder henholdsvis arkæologiske fund, nyere tids genstande og malerier. Disse tre genstandsgrupper søges og bruges af forskellige personer, og har lidt forskellige krav til opbevaringsforhold.

Der er vigtigt at pointere, at behovet for bedre magasinforhold ikke skyldes ønsket om plads til indsamling af store mængder nyt materiale. Museet har forpligtigelse til at passe på sine samlinger, og kun i meget særlige tilfælde, og efter ansøgning til Kulturarvsstyrelsen, har museet mulighed for at kassere dele af samlingen. En samling af magasinerne vil give et langt bedre overblik over samlingerne, med deraf følgende mulighed for eventuel deponering af ting på andre museer, eventuel udskillelse af samlingerne og endelig en endnu strammere politik for fremtidig indsamling.

Kommunikation og formidling

Det er tanken, at museets formidling fremover skal gå på tre ben:

- For det første naturligvis i museumsudstillingerne.
- For det andet formidling ude i landskabet i form af plancher, kort, foldere og forskellige IT løsninger som podcast, ipod og mobiltelefoni.
- For det tredje på internettet, som både skal være en selvstændig formidlingsplatform og binde de to andre elementer sammen.

Vi arbejder netop nu på en internetportal om de tyske flygtninge i Danmark fra 1945 til 1949. Portalen skal både formidle historien om flygtningelejren i Oksbøl, og give skolebørn mulighed for gennem spil og problemstillinger at

arbejde med de moralske dilemmaer i flygtningespørgsmål. Portalen skal bruges som en introduktion til vores udstilling om flygtningelejren og give baggrundsviden for et besøg på flygtningekirkegården og i området i øvrigt.

Sideløbende arbejder vi med at blive en del af sitet historiskatlas.dk, der i dag formidler historie og fortidsminder for Fyn. Fra årsskiftet 2008/2009 skal portalen dække hele region Syddanmark. Vi er inviteret til at være med i første udvidelsesrunde, og fra 2009 vil man forhåbentlig kunne finde historier om alle Varde kommunes kirker, herregårde, udvalgte fortidsminder og industriminder på denne internetside. Derefter vil vi samarbejde med lokalkiverne om på samme site at formidle den gårdhistorie, de sidder og arbejder med. Endelig er vi gået i gang med at forbedre vores hjemmeside, så den

bliver et mere dynamisk og informationsmættet sted.

Afslutning – eller begyndelsen

Der er altså nok at gå i gang med. Og ideer er der ikke mangel på. Det fantastiske er jo, at de bliver ved med at skyde frem i en ustopkelig strøm - ideerne. Og der vil helt sikkert komme mange flere i de kommende år, selvom vi har forsøgt at tænke langt frem med udviklingsplanen. Men selvom der kommer mange nye ideer, så vil udviklingsplanen være et rigtig godt værktøj at styre efter. Der er tegnet nogle linjer ind i fremtiden, og vi har fået et overblik over de mange forestående projekter. Mange af dem er allerede sat i gang. Og flere vil blive det i de kommende år. Vi er godt på vej frem mod det museum, vi gerne vil være, når vi fylder 100.